

SILVERTÄRNAN

HÖSTEN 2016

Tema: Vinterfågelmätning

SÖDERHAMNS

FÅGELKLUBB

Söderhamns Fågelklubb (SFK)

Syfte

SFKs syfte är att främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och dess miljö, att verka för att hos allmänheten väcka och underhålla intresset för fåglar och fågelmiljöer, samt att skapa förutsättningar för medlemmarna att aktivt utöva sitt fågelintresse.

Bli medlem

Medlemskap i SFK erhålls genom att sätta in 150 kr på vårt pg 879140-2. För varje ytterligare familjemedlem betalas 10 kr. Glöm inte att ange Ditt namn och Din adress, samt namn på eventuella familjemedlemmar.

Styrelse

Ordförande:	Thomas Tiger	070-517 50 69
Vice ordf:	Magnus Ahlgren	073-020 99 31
Sekreterare:	Angus Thomson	070-296 80 37
Kassör:	Stefan Persson	070-342 64 63
Ledamot:	Lilian Sörberg	076-786 02 52
Ledamot:	Bengt Göthe	070-533 70 98
Ledamot:	Rolf Borg	076-555 91 68
Suppleant:	Eva Lundh	076-256 35 81
Suppleant:	Gunnel Edenström	070-298 67 73
Suppleant:	Gunnar Andersson	070-651 40 17

Hemsida

www.silvertarna.se

Webmaster: Lena Radler

Programansvarig

Bengt Göthe, Rolf Borg

Redaktion för Silvertärnan

Rolf Borg, Magnus Ahlgren, Bengt Göthe

Klubblokal

Godtemplargården/IOGT-NTO Åsgatan 9, Söderhamn

Bild framsida: Vitryggig hackspett

Foto: Angus Thomson

Bild baksida: Trädkrypare

Foto: Rolf Borg

Ordförande har ordet

Att mata fåglar är djupt förankrat i svensk tradition. En välgärning för fåglarna naturligtvis, men minst lika mycket en mentalt avkopplande följetong i betraktarens ögon. För den som är analytiskt lagd är fågelbordet dessutom en utmärkt arena för studier av de olika fågelarternas beteende. När jag som liten grabb var på besök hos farmor och farfar var det fågelbordet utanför köksfönstret som ofta tilldrog sig mitt intresse. Därför är talgoxen en av de första arterna jag kom att stifta bekantskap med. Den framstod för mig som den smartaste fågeln, inte minst för att den via köksfönstret tycktes kunna kommunicera med farmor och farfar när det var slut på maten.

Hur intelligent en fågel egentligen är har varit föremål för mycket forskning genom åren. Inom kognitionsforskningen studerar man processer som man normalt förknippar med intelligens, t.ex. förståelse, minnesförmåga, förmåga till problemlösning, språkbildning, beräkningsförmåga och självuppfattning.

Forskarna använder sig ofta av just matning som metod för att studera kognitivt beteende hos fåglar. Talgoxen är kanske en av de mest studerade arterna och resultaten har ständigt överträffat forskarnas förväntningar. Även de mest komplexa moment kan listas ut av en talgoxe om det vankas en godbit som belöning.

Talgoxe (*Parus major*)

Foto: Rolf Borg

Men fler fågelarter än talgoxe har imponerat på forskarna. Vissa fågelarter tillverkar och använder verktyg, planerar för framtiden, känner igen sig i en spegel, använder sin erfarenhet till att förutse beteenden hos egna eller andra arter, lär sig uttala ord som kan användas i kommunikation med människor m.m. Speciellt har kråkfåglar och papegojor utmärkt sig på detta område. Korpen är ju t.ex. en flitigt använd statist inom filmbranschen, och de av oss som haft en mer eller mindre intellektuell debatt med en papegoja vet att man verkligen får slipa på argumenten för att vinna debatten!

Paradoxen i sammanhanget har varit att fåglar, trots att de har en liten hjärna, ändå visar på kognitiva förmågor som forskarna ser hos däggdjur med betydligt större hjärnor! Hur kan det vara möjligt? Små hjärnor ska ju ha lägre förmåga att bearbeta information än större hjärnor – det borde väl vilken hönshjärna som helst kunna förstå!

En grupp forskare från Tjeckien, Österrike och Brasilien försökte nyligen hitta förklaringen till detta och undersökte därför hjärnor hos 28 fågelarter. Eftersom hjärnans kapacitet antas vara beroende av hur många neuroner som finns i hjärnan (ett neuron är en nervcell som ansvarar för överförandet av nervimpulser och är en grundläggande enhet i nervsystemet), så fokuserade man forskningen till just mängden neuroner.

forts.

Man kunde då se att fågelhjärnorna innehöll betydligt fler neuroner än hos däggdjur med samma hjärnmassa. Hos kråkfåglar och större papegojarter var antalet neuroner i framhjärnan till och med lika högt eller högre än hos större apor!

Vid noggranna mätningar kunde man se en högre täthet av neuroner hos tättingar och papegojor som innebar att dessa fåglar hade ungefär dubbelt så många neuroner som primater med samma hjärnstorlek, och mellan 2-4 gånger fler neuroner än gnagare med motsvarande hjärnstorlek. Vissa små fåglar kan dessutom konkurrera med däggdjur större än de själva. En kungsfågel väger bara en niondel av en mus, men har drygt 2 gånger fler neuroner i hjärnan.

Kråkfåglar och större papegojor har högst antal neuroner i hjärnan och representerar alltså de mer kognitivt utvecklade fågelarterna. Hur är det då med de övriga fågelarterna? Jo, anmärkningsvärt menar forskarna, är att även dessa primitivare fågelarter, som t.ex. höns och emuer, har en neurontäthet som kan matcha primater! Högt antal neuroner verkar alltså gälla alla fåglar (vilket ju plötsligt gör att begreppet ”hönsjärna” snarare får betraktas som en komplimang!).

Gråkråka (*Corvus corone*)

Foto: Rolf Borg

University of Oxford i Storbritannien är världsledande när det gäller beteendeforskning på talgoxe. Talgoxarna i Wytham Woods utanför Oxford utgör förmodligen de mest välstuderade i världen. Här använder forskarna huvudsakligen matning som metod. Även min farmor och farfar använde samma metod, dock utan några vetenskapliga ansatser. Kanske skulle jag utöva lite ”light-forskning” hemma vid fågelmatningen för att testa de olika arternas kognitiva förmågor? Eller inte. Kanske nöjer jag mig med att titta. Jag tror ju fortfarande att talgoxen är den smartaste fågeln! Dessutom skulle jag nog inte klara att utforma ett vetenskapligt hållbart beteendetest – hur hjärna jag än skulle vilja.

Väl mött i markerna!
Thomas Tiger

Här kan du läsa mer:

<http://www.pnas.org/content/113/26/7255.full>

<http://fof.se/tidning/2015/6/artikel/var-smarta-smafagel>

<http://www.natursidan.se/nyheter/relationer-gar-fore-mat-for-talgoxar/>

TEMA — Vinterfågelmätning

Text: Magnus Ahlgren

De flesta av oss har säkerligen ägnat oss åt vinterfågelmätning. Vad är det som gör det så spännande och populärt? Vilka fågelarter kan jag förvänta mig att få se? Vad bör jag tänka på för att få fåglar att komma till min matningsplats? Vilka möjligheter finns och är det något jag bör undvika? I det här numret av Silvertärnan ska vi försöka svara på de vanligaste frågorna och ge några tips och tankar på vägen. Som vanligt utgår vi från de förhållanden som gäller i Söderhamn med omnejd.

En orsak till att vinterfågelmätning är så populärt är att det ger oss möjlighet att se fåglar under den tid på året när flertalet av de fåglar som häckar i Sverige håller till i sina vinterkvarter. En annan är förstås att matning gör fågelskådningen lättillgänglig; många har rent av möjlighet att skåda fåglar hemifrån köksfönstret!

Att välja mat

Olika fågelarter föredrar olika typer av mat:

Mesar: ost, solrosfrön, hampfrön.

Hackspettar, nötväckor, trädkrypare: fläsksvål, talgbollar (se nedan).

Nötskrika, nötkråka: nötter, jordnötter, frön.

Trastar, rödhake, sidensvans: äpplen

Sparvar, finkar, siskor, stenknäck: havre, frön, kärnor.

Sidensvansar både äter och diskuterar gärna äpplen!
Foto: Rolf Borg

Tips: färdiga talgbollar innehåller ofta palmolja. Det finns ekologiska talgbollar utan palmolja att köpa. Annars går det bra att tillverka egna talgbollar. Tidningen Land tillhandahåller ett recept via den här länken: <http://land.se/gor-godaste-talgbollarna-smafaglarna-blir-overlyckliga/>

Fågelbord, fröautomater och andra sätt att ordna matningen

Matningen bör anpassas till platsen, den typ av mat du vill lägga ut samt till de fågelarter du vill mata. Som regel är det bra att sätta upp matningen i närheten av ett buskage så att fåglarna har skydd mot exempelvis rovfåglar eller kråkor. Om man inte vill att större fåglar som kråkor etc. ska komma åt maten så går det att sätta upp ett ståltrådsnät eller liknande framför matningen. Fast då missar man förstås möjligheten att få vackra gäster som exempelvis nötskrika eller nötkråka. Och visst är det spännande och vackert med jagande sparvhök vid fågelbordet?

Ett stort öppet fågelbord har fördelen att du kan lägga ut olika sorters mat och därmed får flera olika sorters fåglar till din matning. Det är dock lättare att hålla god hygien vid en fröautomat. Mat som ost och äpplen kan med fördel läggas på en liten plattform ett stycke över marken. Fläkskvålar kan exempelvis fästas med ståltråd runt ett träd. Talgbollar hängs upp i en ställning eller från en gren.

Frågan om när på hösten man ska inleda matningen – och när den bör avslutas på våren – är kontroversiell; det råder delade meningar mellan olika ornitologer. Det förefaller dock som om de flesta numera lutar åt att den som vill kan hålla på med fågelmatning året runt. Det förefaller inte troligt att fåglar skulle välja ”fel” mat eller liknande bara för att man fortsätter mata när våren kommer. Under sommaren, när det finns gott om annan mat i naturen, kommer de flesta arter att söka en varierad föda och kanske försvinner de därför från din matning.

Vatten, fågelbad

Fåglar behöver vatten att dricka men också för rengöring av fjäderdräkten. Om man inte kan tillhandahålla rinnande vatten är det viktigt att byta vatten ofta. Vintertid fryser förstås vattnet, men det är inte så mycket att göra åt om man inte har någon värmekälla som spillvärme från en husvägg, ventilation eller liknande. Fryspunktsänkande medel, oljor eller liknande i vattnet är rent olämpliga och bör inte användas!

Sjukdomar, hygien

Fröautomater minskar risken för spridning av sjukdomar genom att avföring inte hamnar i maten. Tänk dock på att regelbundet rengöra marken under automaten. På så vis avtar också faran för att locka möss och råttor till matningen. Gör det också till en regel att alltid hålla en god handhygien när du har hållit på med fågelautomater och fågelbad eller hanterat sjuka eller döda fåglar. En sjukdom som kan förekomma är salmonella. Sjukdomen är dock ovanlig så risken ska inte överdrivas, men regelbunden rengöring av matningen minskar risken för spridning om smittan skulle förekomma. Domherre är en art som ibland kan drabbas av salmonella.

På senare år har en annan sjukdom, parasiten *trichomonas*, gulknopp, drabbat grönfinken i Sverige. Spridningen sker mest sommartid, men ser man sjuka eller döda grönfinkar vid sitt fågelbord bör man göra ett uppehåll i matningen under minst ett par veckors tid. Detsamma gäller förstås om man har ett fågelbad. En sjuk fågel sitter ofta stilla med halvslutna ögon och uppburrad fjäderdräkt. Sjukdomen kan spridas till andra djur som tamfåglar och gnagare. Statens Veterinärmedicinska Anstalt vill gärna ha in rapporter om sjuka grönfinkar. Se vidare på hemsidan: www.sva.se.

Aviärt pox-virus (koppvirus) är ganska specifikt för fåglar och drabbar ofta domherrar och talgoxar. Det visar sig genom att huden förtjockas kraftigt lokalt. När dessa nybildningar blir för stora får fågeln problem med att se, äta och flyga normalt. Överföring av virus sker genom direktkontakt eller vid fågelautomater där virus kan smitta nya fåglar om de har skador i huden. Viruset är inte särskilt smittsamt och drabbar inte människor.

forts.

Rariteter

Nästan varje vinter dyker det upp sällsynta fåglar vid fågelmatningar i Sverige. Plötsliga väderförändringar, varmfronter, sträng kyla eller starka vindar sätter ofta fågelpopulationerna i rörelse. Håll därför utkik vid ditt fågelbord eller i trädgården också vintertid!

Långt ifrån varje fågel som avviker från fågelbokens avbildningar behöver vara en raritet. Vissa arter har vinterdräkter som inte alltid finns avbildade i fågelböckerna. Andra arter uppvisar stora individuella variationer. Exempel på detta är koltrast och björktrast, där särskilt ungfåglar kan vara mycket lika fåglar av arter som förekommer som sällsynta gäster vintertid. Om du är osäker eller tror att du ser en raritet, försök då att fotografera fågeln och skicka bilden till SFK (info@silvertarna.se) så försöker vi hjälpa till med artbestämningen. Exempel på rariteter som upptäckts vid fågelmatningar är gulbrynad sparv, asiatisk kalendarlärka, svarthalsad trast, azurmes, dvärgsparv och vitryggig hackspett.

Vitryggig hackspett
(*Dendrocopos leucotos*)
Foto: Angus Thomson

Gulbrynad sparv (*Emberiza chrysophrys*)
Foto: Tomas Tiger

Svarthalsad trast (*Turdus atrogularis*)
Foto: Stefan Persson

Söderhamns Fågelklubbs vinterfågelmätning:

Den som inte har någon egen matning kan ändå njuta av våra vinterfåglar vid SFKs matningsstation, Granskärs våtmark. Utfodringen finns på kullen vid områdets västra del och nås vintertid bäst från vägen som följer värmeverkets inhägnad. Här kan du ofta se talgoxe, blåmes, tofsmes, domherre, nötväcka och större hackspett. Ibland gästas platsen av mindre hackspett, gröngöling och gråspett. Från kullen vid matningen har du dessutom god utsikt över våtmarkens öppna vattenytor. Vintertid ligger här ofta stora flockar med änder; gräsand, blåsand och sothöna. Med lite tur kan du även få syn på arter som duvhök, vattenrall, eller smådopping.

Några exempel på arter som man kan finna vid Granskärs våtmark.

Gulsparrv (*Emberiza citrinella*)
Foto: Rolf Borg

Nötskrika (*Garrulus glandarius*)
Foto: Robert Mellberg

Gråsiska (*Carduelis flammea*)
Foto: Angus Thomson

Nötväcka (*Sitta europaea*)
Foto: Angus Thomson

forts.

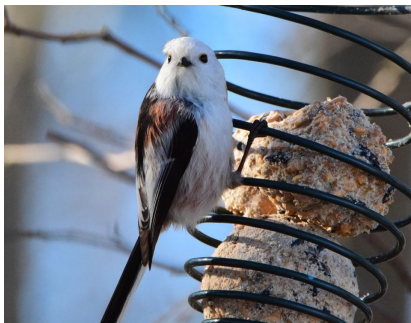
Större hackspett (*Dendrocopos major*)
Foto: Robert Mellberg

Sidensvans (*Bombycilla garrulus*)
Foto: Angus Thomson

Grönsiska (*Carduelis spinus*)

Stjärtmes (*Aegithalos caudatus*)
Foto: Robert Mellberg

Grönfink (*Chloris chloris*)
Foto: Rolf Borg

Tofsmes (*Lophophanes cristatus*)
Foto: Rolf Borg

Hör gärna av dig till någon i styrelsen om du vill vara med och bidra med mat. Klubben köper fröer och annan mat till fåglarna för drygt 3000 kronor per år, så alla bidrag är välkomna!

Anslagstavlan

Glöm inte!

Att skicka in din lösning på korsordet!

Euro Bird Watch!

Häng med till Ålsjöområdet!

Reportage!

Vi i redaktionen vill gärna ha era små fågelberättelser till Silvertärnan! Har ni varit med om något speciellt så skriv gärna några rader till oss. Vi svarar för korrekturläsningen. Skicka ditt bidrag via mejl till: info@silvertarna.se

Fågelmatning!

Vi börjar utfodra vid vår station på Granskär under mitten av oktober. Där finns det alltid fåglar att titta på! Hittar du någon fågel du inte känner igen (på Granskär eller vid någon annan matning) skicka gärna en bild på fågeln till SFK.

SFK Bird Race!

Kom ihåg att anmäla ett lag till vinterns höjdpunkt!

Nu är det jul igen!

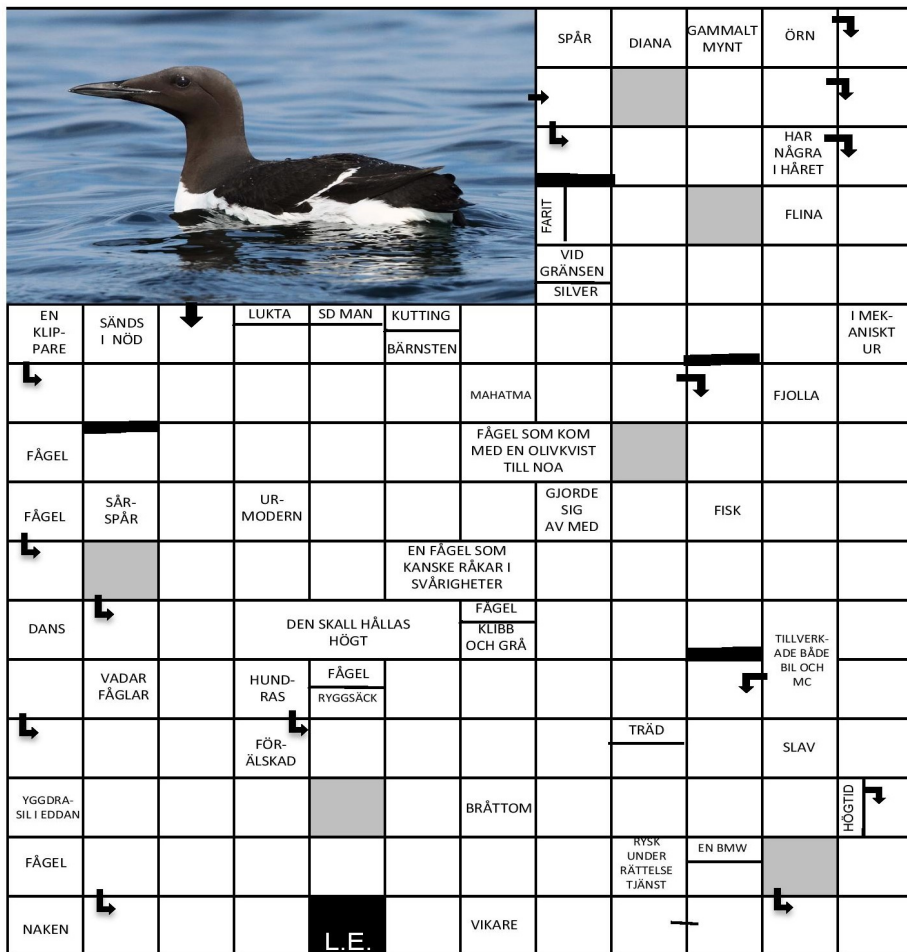
Du missar väl inte julsmörgåsen och bildvisningen söndag den 11/12!

Besök vinterns bildvisningar!

(Men kolla först på hemsidan)

Korsordet

Bokstäverna i de grå rutorna bildar ett fågelnamn.

Korsordskonstruktör: Leif Engkvist

Skicka din lösning (endast namnet på fågeln) till:

Bengt Göthe, Kaptensgatan 11A, 826 37 Söderhamn. Eller med e-post till:

bengt.gothe@telia.com senast den 28/11.

Glöm inte att skriva namn, adress och telefonnummer.

Dragning och prisutdelning sker söndag den 11/12 på Godtemplargården/IOGT-NTO när vi har avslutning och äter julsörgås. Vinnarna publiceras i nästa nummer.

Höstprogram 2016

Bästa medlem!

Hösten är som bekant den tid då alla flyttfåglar ska återvända till sina vinterkvarter. För oss innebär det många tillfällen att skåda fågel. Hösten innebär också att vi går mot mörkare tider. Då utnyttjar vi tiden till att bl.a. se på bilder som våra medlemmar tagit. Det finns många duktiga fotografer i klubben, så ett besök på våra bildvisningar är mycket givande.

Notera också att vi som vanligt ”förlänger” säsongen något och plockar med några våraaktiviteter i detta program. Det gör vi eftersom Silvertärnan inte kommer ut förrän en bit in i februari.

Alla är välkomna på våra exkursioner och andra aktiviteter.
Ta gärna med vänner och bekanta.

OBS!
Ev. ändringar och tillägg i programmet
uppdateras via vår hemsida.
www.silvertarna.se

Bra att veta:

Vid alla exkursioner anger vi en samlingsplats. Där samlas vi för samåkning om vi ska till någon annan plats.

Varma kläder och fika är alltid bra att ha med. Vi står ofta stilla och det kan vissa årstider bli ganska kallt. Då är det skönt att värma sig med lite fika och en varm tröja. Fågelbok och kikare är bra att ha med sig. Oftast har någon i gruppen med sig tubkikare så det går att artbestämma fåglar på längre avstånd. Man behöver inte vara expert för att följa med. Vi hjälps åt att besvara frågor, och kom ihåg - det finns inga dumma frågor. Vissa exkursioner är lite mer ansträngande med t.ex. en längre promenad, och då har vi försökt ange det i programmet. Har du frågor inför en exkursion går det alltid bra att kontakta exkursionsledaren.

När vi är inomhus träffas vi på vår klubblokal (se sid 2) om inget annat anges.

Exkursionerna sker i samarbete med Studieförbundet i Söderhamn

4/9 söndag

RINGMÄRKNING Granskär

(Denna exkursion är även annonserad i förra numret av Silvertärnan)

En av våra populäraste aktiviteter där du har möjlighet att lära dig om ringmärkning och kan på nära håll få se våra småfåglar. Vi håller som vanligt till vid Granskärs våtmark. Du finner oss vid paviljongen mellan kl. 06:00 och 10:00.

För info ring Stefan Persson 070-342 64 63

15/9 torsdag

RINGMÄRKNING Ugglor Bocksjön (OBS! Ny lokal)

Kommer pärluggla och spurvuggla att fastna i näten? Följ med oss till Bocksjön och se. Klubben bjuder på grillad korv. Vi samlas vid Resecentrum kl. 19:00 för samåkning. För er som åker direkt håller vi till vid Bocksjöns badplats.

För info ring Stefan Persson 070-342 64 63

17/9 lördag

STENÖ

En höstexkursion till en av Söderhamns bästa fågellokaler. Där spanar vi av stränderna efter vadare och får vi hoppas, en och annan raritet.

Samling vid fågeltornet, Stenö kl. 10:00.

För info ring Rolf Borg 076-555 91 68

1/10 lördag

STORJUNGFRUN

Tillsammans med Gävle Fågelklubb besöker vi Jungfrukustens pärla, Storjungfrun. Vi åker med kommunens skärgårdsbåt Hulda. Begränsat antal passagerare så "först till kvarn" gäller. Priset blir ca: 300 kr/person. Tag med en rejäl matsäck! Avresa från bryggan vid Stenö Camping kl 06:00. Hemresa kl. 15:00.

För anmälan och info. Kontakta Bengt Göthe 070-533 70 98 eller via e-post: bengt.gothe@telia.com

2/10 söndag

EURO BIRD WATCH Ålsjöområdet

Över hela Europa samlas fågel-skådare denna dag för att samla in fågelobservationer. Vi bidrar genom att följa fåglarna vid Ålsjöområdet. Varma vindtåta kläder, en välfylld fikakorg och kikare är bra att ha med.

Samling vid Ålsjöparkeringen kl. 08:00.

För info ring Lars Henningsson 070-699 89 31

8/10 lördag

ROVFÅGLAR Ålsjöstugan

Vid den här tiden på året brukar rovfågeln passera på sin väg söderut.

Samling vid Ålsjöparkeringen kl. 10:00.

För info ring Stefan Persson 070-342 64 63

15/10 lördag

ROVFÅGLAR Ålsjöstugan

Södra tornet på hösten är ett säkert ställe att se sydsträckande rovfåglar.

forts.

Förhoppningsvis får vi se fjällvråk i mängd, någon kungsörn och andra rovfåglar på sin resa till sydligare nejder. Ta med gofika!
Samling vid Ålsjöparkeringen kl. 10:00.
För info ring Magnus Ahlgren 073-020 99 31

17/10 måndag
BILDVISNING

Höstens första bildvisning. Jörgen Larsson från Bollnäs kommer till oss och visar naturbilder. Klubben bjuder på fika under kvällen.
Vi träffas i Godtemplargården/IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 19:00.
För info ring Bengt Göthe 070-533 70 98

3/11 torsdag
BILDVISNING Medlemmarnas bilder

Vi tittar på de fågelbilder som klubbens fotograferande medlemmar tagit. Tag gärna med egna bilder på USB-minne. Klubben bjuder på fika under kvällen.
Vi träffas i Godtemplargården/IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 19:00.
För info ring Thomas Tiger 070-517 50 69

17/11 torsdag
BILDVISNING Medlemmarnas bilder

Tag gärna med egna bilder på USB-minne. Vi bjuder på fika under kvällen.
Vi träffas i Godtemplargården/IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 19:00.
För info ring Rolf Borg 076-555 91 68

11/12 söndag
JULSMÖRGÅS

Vi avslutar året med en tradition: julsmörgås, lotteri och bildvisning!
Alf Pallin bjuder oss på en bildvisning.
Vi träffas i Godtemplargården/IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 17:00.
För info ring Gunnel Edenström 070-298 67 73, Eva Lundh 070-256 35 81 eller Lilian Sörberg 070-786 02 52

14/1 2017 lördag
SFK BIRD RACE

Denna prestigefyllda tävling har redan blivit en omtyckt tradition. Lag om 2-4 personer tävlar om vilka som hittar flest arter under dagen (som ju inte är så lång denna tid på året). Vi avslutar sedan med gemensam förtäring. Mer information om regler och anmälan kommer att finnas på hemsidan (www.silvertarna.se). **Håll utkik och anmäl ett lag!**

9/2 2017 torsdag
BILDVISNING Medlemmarnas bilder

Har du några bilder att visa så ta gärna med dem på ett USB-minne. Klubben bjuder på fika under kvällen.
Vi träffas i Godtemplargården/IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 19:00.
För info ring Magnus Ahlgren 073-020 99 31

Några bilder ur programmet för 2016.

Hjälstaviken, Stora Parnassen.
Foto: Rolf Borg

Gömslet, Hjälstaviken.
Foto: Monica Borg

Rovfågelexkursion vid Ålsjön.
Foto: Angus Thomson

Fikapaus vid Ålsjöstugan.
Foto: Stefan Persson

Spaning vid Vårdberget, Ljusne.
Foto: Stefan Persson

Fikapaus vid Vårdberget, Ljusne.
Foto: Stefan Persson

Renovering av södra tornet.
Foto: Stefan Persson

Samling efter SFK Bird Race.
Foto: Thomas Tiger

Notiser

Blåögd markduva återupptäckt

När detta skrivs så genomförs de Olympiska spelen i Brasilien. Dagligen utförs där fantastiska prestationer. Men på den Brasilianska savannen (cerradon) har det nyligen gjorts en annan prestation som förmodligen är värd en OS-medalj! Det var när ornitologen Rafael Bessa besökte ett (fortfarande hemligt) område i sydvästra Brasilien som han hörde ett för honom okänt läte. Han spelade in lätet och spelade därefter upp det. Då kom en duva och landade i en blommande buske alldeles intill honom, och Rafael lyckades ta några bilder på duvan. Rafael berättar för tidningen Estado: "När jag studerade bilderna noggrant insåg jag att jag hade fotograferat något ovanligt. Mina ben började skaka."

Fågeln visade sig vara en blåögd markduva (*Columbina cyanopsis*). Arten är bara känd från några uppstoppade fåglar på museum och anses utdöd sedan ca 75 år tillbaka! Efter att ha upptäckt duvan kontaktade Rafael andra forskare och med stöd från Institute Butantan Bird Observatory och SAVE Brazil bildades en forskargrupp som i hemlighet började utforska området. De har hittills bara funnit 12 individer av den återupptäckta blåögda markduvan. Parallellt med detta har de också initierat ett arbete för att skydda området från exploatering.

Den Brasilianska cerradon har minskat kraftigt på grund av uppodling, bränning och bete. Forskarna arbetar därför med att ta fram en bevarandeplan för just den biotop som duvan hittats i. Man letar också efter liknande biotoper på andra ställen på cerradon (bland annat med hjälp av satellit) för att eventuellt hitta andra grupper av blåögd markduva. Hittills är det dock bara i området där den första duvan upptäcktes som man hittat de övriga 11 duvorna.

Källa: BirdLife International (www.birdlife.org)

Rikt arkiv av Silvertärnor på hemsidan

När detta nummer av Silvertärnan utkommer läggs det förra in som en pdf-fil på hemsidan. Här samlar vi alla tidigare nummer vilket gör att man lätt kan "klicka upp" en tidning om läslusten faller på. Ett annat syfte med detta arkiv är att det ger en bra bild av klubbens historia och visar bl.a. hur vår programverksamhet har utvecklats genom åren. Men framförallt finns här en hel del intressanta noter och berättelser att ta del av. Gå gärna in på hemsidan och botanisera i tidigare "Silvertärnor".

/Red.

Paula flög 4000 km på 60 timmar

Flyttfågelforskarna har bråda dagar. Det kommer ständigt ny teknik som gör forskningen lättare samt påverkar fåglarna mindre. De nya teknikerna har revolutionerat forskningen om hur fåglar flyttar och resultaten överträffar ständigt forskarnas förväntningar.

forts.

Ett av de senaste exemplen gäller en kustsnäppa som tilldelades namnet Paula av forskarna. Paula tillhör en underart (*Calidris canutus islandica*) som häckar i arktiska Kanada och som övervintrar i Vadehavet utanför Holland. En helt ny typ av satellitsändare användes i ett försök att kartlägga Paulas flyttstrategi. Den nya sändaren väger bara 2g och har en mycket effektiv solcellspanel. Då en kustsnäppa väger runt 120g utgör sändaren inget problem för fågeln. Paula förseddes med sändaren och man kontrollerade under några dagar att Paula betedde sig som vanligt.

I mitten av maj lämnade Paula Vadehavet och flög direkt till västra Island. Några dagar senare flög hon vidare över Grönland och fortsatte till häckningsområdet i nordöstligaste Kanada. Där stannade Paula några veckor innan hon inledde höstflyttningen tillbaka till Vadehavet. Efter start flyger hon nu i ett svep över norra Grönland och längs Islands ostkust och vidare till Vadehavet i Holland. Flygningen görs utan att landa och tar 60 timmar. Sträckan är ca 4000 km!

Källa: BirdLife Sverige (<http://www.birdlife.se/sof/nyheter/2016/faglar-ar-fantastiska!/>)

Kustsnäppa (*Calidris canutus*).
(OBS! Fågeln på bilden har inget med artikeln att göra)
Foto: Thomas Tiger.

Får får vara på Stenöörn

Som många av er redan upptäckt så har man kunnat stöta på får ute på Stenöörn under sommaren och hösten. Det är länsstyrelsen som låtit 14 får beta därute i ett försök att hålla markytorna öppna. 2016 är ett testår för att se om får får den effekt på markvegetationen som man eftersträvar. Vi förtacka länsstyrelsen för ett testår med testfår! Får man en positiv effekt kan man tänka sig att öka antalet får därute. Vi får se hur det går...

/Red.

SFKs slaguggleprojekt

Slaguggla är en art som trivs i barrskog med insprängda öppna partier, som myrar, hyggen eller jordbruksmark. Den häckar gärna i gamla ”skorstensstubbar”, d.v.s. äldre träd som av någon anledning har gått av. I det moderna skogsbruket har dessa äldre träd blivit en bristvara varför SFK sedan många år driver ett projekt för att hjälpa slagugglan med boplatser. Klubben har för närvarande 10 holkar som årligen inventeras och underhålls. Ansvarig för projektet är Lars Henningsson som har lång erfarenhet av ugglor och har koll på hur det går för dem.

”I år hade vi tre häckningar i holkarna. Det var något färre än normalt, då vi brukar ha runt fyra holkar som blir bebodda” berättar Lars. Han fortsätter: ”Det är intressant att det också brukar vara samma holkar som det blir häckning i. I år hade vi dock häckning i en holk i Styvje som tidigare varit obebodd – det var kul.” När redaktionen frågar Lars om vad som utmärker en bra häckplats säger han: ”Slagugglan väljer förmodligen en holk där födotillgången är bra i närheten. Det ska nog finnas öppna områden insprängda i skogen där det kan finnas gnagare m.m. Våra holkar ligger i sådana områden men det är svårt att avgöra hur bra födotillgången är på en plats. Kanske kommer vi att flytta några holkar som varit tomma länge.”

Lars berättar att häckningen förmodligen var lite sen i år: ”Vi var ute den 8 juni första gången för att märka ungar, men vi såg att det var lite tidigt så vi väntade en vecka med några ungar.” Redaktionen undrar hur man vet att det är dags att märka ungarna: ”Det är inte lätt. Det gäller verkligen att tajma in då ungarna snart ska lämna holken. Slagugglans ungar är s.k. borymmare som hoppar ur boet och klättrar iväg i träden under ett antal dagar innan de blir flygfärdiga. Kommer man för sent så har de hunnit knata iväg så man inte hittar dem!”.

/Red.

Bilder från märkningen av slaguggla 8 juni-2016

Honan vakar över märkningen.
Foto: Angus Thomsson

Nymärkt unge.
Foto: Rolf Borg

Taget i luften

Då det cirkulerat olika uppgifter på hur många får som egentligen betade ute på Stenöorn, beslöt sig SFKs ordförande för att räkna dem...

/Red.

Foto: Stefan Persson.

www.silvertarna.se